

อ่านเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ “รองเท้าฤดูร้อน”

ของ ตะวะปะตะ ยะสึนะริ*

TANAGOKORO NO SHOUSETSU

“NATSU NO KUTSU” WO YOMU

นันทขญา มหาวิทยาลัย**

* การเรียงลำดับการเรียกชื่อ นามสกุล ของชาวญี่ปุ่นในชื่อเขียนนี้ทั้งหมดเป็นการเรียกตามแบบญี่ปุ่น คือเรียกนามสกุลก่อน ตามด้วยชื่อ

** อาจารย์ ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

บทความเรื่องนี้ จะแนะนำท่านผู้อ่านให้รู้จักกับวรรณกรรมร้อยแก้วขนาดสั้นของญี่ปุ่น ซึ่งกะวะบะตะ นักประพันธ์ในกลุ่มวรรณศิลป์ซิงกังคะคุหะ เป็นผู้ประพันธ์ขึ้น

รองเท้าฤดูร้อน (Natsu no Kutsu)

กะวะบะตะ ชะฮินะริ

(แปลเรียบเรียงจากฉบับภาษาญี่ปุ่น)

ในรอมม่า คุณยายทักคนกำลังสะสมสิ่งของกันถึงผลผลิตอันอุดมสมบูรณ์ของต้นในฤดูหนาวปีนี้
แม้ว่าจะขัดขวางไปมากไปมาราวกับกำลังไถ่คนนางนวล

คันโซคนขับรอมม่า รักม้าเป็นยิ่งนัก ยิ่งไปกว่านั้นผู้มีรอมม่าสำหรับคนคนหนึ่ง มีคันโซแค่เพียงผู้เดียวในเมืองนี้ และคันโซผู้ซึ่งเป็นโรคต้องรักษาความสะอาดรอมม่าของคนให้สะอาดที่สุดในบรรดาคนนำทั้งหลายของเมืองนี้อีกด้วย ในตอนที่ต้องขึ้นเนินเขาของกระโถดเผอิญลงมาเพราะเห็นแก่ม้า ที่รอมม่ากระโถดขึ้นกระโถดลงของเขา ไม่ว่าจะมีของอะไรก็ถูกระดั้บกระเด่งว่าเริง นั่นเป็นเพราะเขาพึงพอใจขณะที่กระทำเช่นนั้น และถึงแม้ว่าเขาจะนั่งอยู่ตรงที่ที่นั่งคนขับ เขาจะรู้สึกได้จากการโคลงของรอมม่าว่ามีเด็กแอบห้อยโหนอยู่ตรงท้ายรถ ในเวลาหนึ่งเขาจะกระโถดลงอย่างว่องไว แล้วเข้าไปเขกเข้าให้ที่

ศีรษะของเด็ก ดังนั้น เด็ก ๆ ในเมืองนี้ นอกจากจะยกให้รอมม่าของคันโซเป็นที่หนึ่งแล้ว ยังขยาดคันโซเป็นอันดับหนึ่งอีกด้วย

แต่ทว่าวันนี้เขายังจับตัวไม่ได้ กล่าวคือไม่สามารถหยุดอาชญากรรมผู้ห้อยโหนอยู่ท้ายรอมม่าราวกับลิงคนนี้ได้ ถ้าเป็นตามปกติเขาจะเล่นแสบอย่างแบบชดราวกับแมว แล้วแอบคล่องเข้าไปเขกศีรษะเด็กที่กำลังเพลิดเพลินกับการห้อยโหน เขาออกจะขบขันที่ได้ทำเช่นนี้

“เจ้าตัวร้าย”

เขาของกระโถดลงจากที่นั่งคนขับอีก นี่เป็นครั้งที่สามแล้ว เด็กหญิงอนุราวลึบสองลิบตามกำลังเดินจ้ำอยู่ เถ้มของเธอเป็นสีเคเนว้อ โพลโยนเงินลงถี่ ๆ เนื่องจากหายใจหอบ ขณะที่นั่งนั้นตาข้างเป็นประกาย เด็กหญิงอยู่ในชุดสีชมพู อุ้งทำย่นลงไปถึงข้อเท้าเสียแล้ว เธอไม่เลิธีรองเท้า คันโซจึงมองเด็กหญิงผู้นั้นไม่วางตา เด็กหญิงเบนสายตาไปมองทะเลซึ่งอยู่ด้านข้าง แล้ววิ่งเหาะ ๆ ตามรอมม่า

“ชะอะ”

คันโซแน่นเสียง แล้วกลับไปที่ที่นั่งคนขับ คันโซคิดว่าคงเป็นคุณหนูของบ้านไหนที่มาพักที่บ้านพักตากอากาศริมทะเล เขาไม่เคยเห็นเด็กหญิงที่มีลักษณะเป็นผู้ดีและสวยงามเช่นนี้ คันโซจึงไม่ค่อยจะกล้าทำอะไรลงไป แต่การกระโถดลงไปดังตามครั้งสามคราวแล้วยังจับตัวไม่ได้ ทำให้เขาอารมณ์

เสีย เด็กหญิงคนที่ยังคงห้อยโหนอยู่ท้ายรถต่อไป
อีกเกือบสี่กิโลเมตร * ด้วยความโกรธกันโซถึงกับ
ควบคุมตัวเองเสกกับม้าที่เขาแสนรัก

รถม้ามุ่งเข้าหมู่บ้านเล็ก ๆ กันโซบีบแครง
เสียงดังอันขณะขับผ่าน เมื่อหันไปมองข้างหลัง เขา
เห็นเด็กหญิงกำลังวิ่งอย่างเอาเป็นเอาตาย ผมหันของ
เธอปลิวกระเจิงพุ่งเหยงอยู่เหนือไหล่ ในมือถือถุงเท้า
ข้างหนึ่งเอาไว้

หลังจากนั้นไม่นาน ดูเหมือนว่าเด็กหญิงจะ
เกาะรถม้าขึ้นมาได้อีก พอคันโซมองทะลุกระจกล้าน
หลังของที่นั่งคนขับ ดูเหมือนว่าเด็กหญิงจะย่อตัวลง
มดพอคันโซกระโดดลงเป็นครั้งที่สี่ เด็กหญิงก็เดิน
อยู่ห่าง ๆ จากรถม้าเสียแล้ว

“นี่ จะไปไหนล่ะ”

เด็กหญิงหันหน้าไปตอบ

“ใจคอจะหนีไปจนยิ่งทำเรื่องเลวี่ง”

เด็กหญิงยังคงนั่งเงียบ

“ทหรือ ไช้มัย”

เด็กหญิงพยักหน้า

“นี่ดูที่เท้าเธอสิ เท้านะ” เธอถอดรองเท้า

เธอนี้เป็นสาวน้อยใจดีจริง ๆ ลี ว่ามัย”

คันโซหันหน้าข้างขึ้นมาก ขณะกล่าวว่า

“เอาละ จะไปส่ง เข้ามานั่งข้างในเถอะ ถ้า
โหนอยู่ตรงนั้นมันจะหนักมาก ขอร้องละ มานั่งข้าง
ในเถอะ ฉันไม่ชอบเป็นพวกท่าจะไวยุ้ย ๆ” ว่าแล้ว

เขาก็เปิดประตูให้

ครูต่อมาเมื่อเขาหันกลับไปมองจากที่นั่งคน
ขับ เขาเห็นเด็กหญิงนั่งคอดก นั่งเงียบด้วยความ
อาย สีหน้าที่บ่งบอกความมั่นใจเมื่อครูของเธอเดิน
หายไปแล้ว เธอไม่ได้ใจแม้แต่จะดึงสายกระโปรงที่
ถูกประทุพพินอยู่

แต่ทว่าระหว่างทางกลับจากท่าเรือซึ่งอยู่
ห่างออกไปเบื้องหลังราวสี่กิโลเมตร เด็กหญิงคนเดิม
ซึ่งไม่รู้ว่ามีล้อรถมาจากที่ไหน กำลังวิ่งไล่ตามรถม้า
คันโซเปิดประตูรถม้าให้อย่างเต็มใจ

“สูง หนูไม่ชอบนั่งข้างในเลย ไม่อยากนั่ง
ข้างในนะ”

“ดูเลือกที่เท้าสิ เลื่อนนะ” ครูหันกลับไปมอง
แล้วไม่ไหวรี ย่อม...เธอนี้เป็นเด็กใจดีจริง ๆ”

หลังจากวิ่งไปเกือบแปดกิโลเมตร รถม้าก็
แล่นโยกโยกใกล้หมู่บ้านเข้าไปทุกขณะ

“สูง ช่วยปล่อยลงตรงนี้นะหน่อยจ๊ะ”

ตอนที่คันโซเหลียวมองลงไปที่นั่งทางนั้น
รองเท้าสีขาวคู่หนึ่งกำลังลอยอยู่บนอากาศพองพอง

“หน้าหนาวแล้วยังใส่รองเท้าขาวอีก”

“ก็หนูมาที่นี่ตอนหน้าร้อนนี่สูง”

เมื่อเด็กหญิงคว้ารองเท้าใส่ได้ เธอก็โบยบิน
กลับไปยังโรงเรียนคัดค้านคาบบนเนินเขาแรวก
กระยางขาว โดยไม่หันกลับมามองเบื้องหลังอีกเลย

* คันฉบับคือ ๑ กิโลเมตร ซึ่งเป็นระยะทางประมาณ ๓.๑ กิโลเมตร

ภูมิหลังของเรื่อง

๑) กระวะบะคะ ยะสึนะริ ในยุคซิงกังคะคุหะ (Shinkankakuha)

เนื่องจากกระวะบะคะเขียนเรื่อง "รองเท้าฤดูร้อน" ในขณะที่เขาและเพื่อนนักประพันธ์กำลังรณรงค์อยู่ในกลุ่มวรรณศิลป์ซิงกังคะคุหะ จึงมีความจำเป็นต้องปูพื้นความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มวรรณศิลป์กลุ่มนี้เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์นวนิยายเรื่องนี้ในลำดับต่อไป

หลังจากภัยแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในภาคตะวันออกของญี่ปุ่น (Kantoudaishinsai) ใน "ปีไทโช" * ที่ ๑๒ (ค.ศ. ๑๙๒๓) อันสุดสุดเกิดการรวมตัวของนักเขียนหน้าใหม่สองกลุ่มขึ้นในวรรณศิลป์ญี่ปุ่น สองกลุ่มนี้คือ กลุ่มวรรณกรรมเพื่อชนชั้นกรรมาชีพ (โปรโละตารีเรีย บุงชะชู / Proletarian literature) และกลุ่มฮัมผัสใหม่ (ซิงคันคะคุหะ / Shinkankakuha) ทั้งสองกลุ่มนี้ต่างก็มีแนวคิดต่อต้านวรรณกรรมแบบแผนเดิมที่มีวิธีการพรรณานวนวาทนิยม (realism) แต่ทั้งสองกลุ่มนี้กลับมีแนวคิดในการกำหนดทิศทางของวรรณกรรมของกลุ่มที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง บางครั้งมีการวิพากษ์กันและกันอย่างรุนแรง นักเขียนในกลุ่ม

วรรณกรรมเพื่อชนชั้นกรรมาชีพ มีแนวคิดในการปลดปล่อยชนชั้นกรรมาชีพจาก ความอยุติธรรมของฉันทิทุนนิยม วรรณกรรมของกลุ่มนี้จึงเต็มไปด้วยความรุนแรง มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความทุกข์ทรมานของผู้ด้อยโอกาส แสดงด้านมืดของสังคมในเวลานั้นด้วยกันนี้ กลุ่มฮัมผัสใหม่กลับให้ความสำคัญกับศิลปะ เห็นว่าเป็นสิ่งสูงสุด วรรณกรรมไม่ควรทำหน้าที่รับใช้แนวความคิดหรือองค์กรทางการเมือง กลุ่มฮัมผัสใหม่แสวงหาการประพันธ์โดยใช้โวหารแบบใหม่ที่เกิดจากการพรรณนาระบบสังคมโดยสิ้นเชิง และมักถูกเรียกว่าเป็นวรรณกรรมแนวสมัยใหม่ (modernism) กลุ่มวรรณศิลป์ทั้งสองกลุ่มนี้จัดว่าเป็นกลุ่มที่ผลิตวรรณกรรมแนวใหม่ในสมัยนั้นซึ่งได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตก มีการเรียกกลุ่มทั้งสองนี้ในเชิงเปรียบเทียบว่าเป็น ศิลปะเพื่อการปฏิบัติ และการปฏิบัติทางศิลปะ ซึ่งในเวลาต่อมาได้พัฒนาเป็นสองขั้วใหญ่ทางวรรณกรรม คือ วรรณกรรมลัทธิมาร์กซ์ (Marxism) และวรรณกรรมสมัยใหม่ (modernism)

กระวะบะคะ ยะสึนะริในวัยหนุ่มได้ร่วมกับ โยะโกะนิทธี ริอิชิ ก่อตั้ง กลุ่มฮัมผัสใหม่ ขึ้นและรณรงค์เรื่องฉีลาการพรรณนา โดยใช้โวหารแบบใหม่ภายในวรรณกรรมของกระวะบะคะซึ่งได้รับการ

* ยุคไทโชอยู่ในระหว่างที่จักรพรรดิไทโชครองราชย์ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๑๒-๑๙๒๖ ปีไทโชมีระยะเวลา ๑๕ ปี ตั้งแต่วันที่ ๑ ถึง ๑๕ โดยปีไทโชที่ ๑ ตรงกับ ค.ศ. ๑๙๑๒ ก่อนมาคือยุคเมจิ (ค.ศ. ๑๘๖๘-๑๙๑๒) และยุคปัจจุบันคือยุคโชวะ (ค.ศ. ๑๙๑๒-ปัจจุบัน) ปัจจุบันคือเลขปีที่ ๑๒ (ค.ศ. ๒๐๐๑)

กล่าวขวัญว่างดงามเป็นเลิศนั้น ถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาการเป็นนักประพันธ์นานปี แต่สามารถกล่าวได้ว่ามีจุดเริ่มต้นจากการที่เขาได้ร่วมในกลุ่มสัมผัสใหม่ในระยะแรกที่ก้าวเข้าสู่ชีวิตนักประพันธ์นี้เอง เป็นประเพณีของกลุ่มวรรณศิลป์ญี่ปุ่นที่มักจะก่อตั้งวารสารสำหรับรองรับงานเขียนของนักเขียนในกลุ่มของตน กลุ่มสัมผัสใหม่ก็เช่นกัน ได้ก่อตั้งวารสาร ยุคแห่งวรรณศิลป์ (บุงเงิจิได / Bungeijidai) ขึ้นเพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานของนักเขียนร่วมกลุ่ม ในยุคนั้น กระวะบะตะซึ่งอยู่ในวัยสิบหก เพิ่งสำเร็จการศึกษาจากแผนกวรรณคดีญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยโตเกียว อิมพีเรียล (Tokyoteikoku Daigaku ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยโตเกียว) กำลังมีความกระตือรือร้นในการที่จะเป็นนักประพันธ์ ในระหว่างเป็นนักศึกษา เขาได้เริ่มประพันธ์นวนิยายบ้างแล้ว และมีการคบหากับนักประพันธ์รุ่นพี่มี อิคุจิ คัตสึ คูมะระ มะซะฮิโระ อะซะโนะ โมะซะซุ เป็นอาทิ เมื่อเขานำงานชิ้นแรกๆ ให้บุคคลเหล่านี้อ่านก็ได้รับคำชมเชยเป็นอย่างดี สร้างความมั่นใจให้นักประพันธ์หน้าใหม่อย่างเขาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงกระวะบะตะเริ่มประพันธ์นวนิยายมาตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียนมัธยมปลาย เขาได้ส่งเรื่องที่เขียนไปลงพิมพ์ในวารสารของโรงเรียนด้วย

กระวะบะตะเขียนเรื่องสั้น ๆ จำนวนมากตีพิมพ์ในวารสาร ยุคแห่งวรรณศิลป์ ขณะเดียว

กันก็ทำหน้าที่เป็นนักวิจารณ์วรรณกรรมไปด้วย นวนิยายที่ทำให้เขาก้าวสู่การเป็นที่ยอมรับคือ “นางระบำอิชิ” (อิชิโนะโอะโตะริโกะ / Izu no Odoriko) ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสารยุคแห่งวรรณศิลป์ ในเดือนมกราคมปีไทโชที่ ๑๕ (ค.ศ. ๑๙๒๖) เรื่อง “นางระบำอิชิ” นี้เป็นที่รักของผู้อ่านชาวญี่ปุ่นอย่างยิ่ง และเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในหมู่ชาวต่างประเทศผู้อ่านวรรณกรรมญี่ปุ่น ถือเป็นหนึ่งในวรรณกรรมอมตะของกระวะบะตะ ในระหว่างที่เขายังมีชีวิตอยู่ มีนักวรรณคดีศึกษาจำนวนมากศึกษาวิจัยวรรณกรรมเรื่องนี้อย่างละเอียด แม้ในปัจจุบันก็ยังมียุติศึกษาวรรณกรรมของกระวะบะตะทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวต่างประเทศให้ความสนใจกับงานชิ้นนี้มากเพื่อวรรณกรรมรางวัลโนเบลอย่าง “เมืองหิมะ” (ยูคิคุนิ, Yukiguni)

๒) เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ

(ทะนะโงะโคะโระ โนะ โช เซะทชิ / Tanagokoro no Shousetsu)

เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ ของกระวะบะตะ เป็นนวนิยายขนาดสั้นมาก ซึ่งกระวะบะตะเขียนขึ้นระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๒๑ ถึง ๑๙๒๒ รวม ๑๔๗ เรื่อง การนับจำนวนเรื่องเหล่านี้แตกต่างกันตามความเห็นของนักวรรณคดีศึกษาแต่ละคน เนื่องจากกระวะบะตะมิได้แยกแยะอย่างชัดเจนว่าเรื่องสั้นเรื่องใดเป็นเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือหรือมิได้เป็น จึงมีผู้ที่

ความเห็นว่า มี ๑๒๖ เรื่องบ้าง ๑๒๗ เรื่องบ้าง จนกระทั่ง ๑๔๖ หรือ ๑๔๗ เรื่อง (บทความนี้อ้างตามการนับของฮะเซงะวะ อิซึมิ) ระหว่างที่กะวะบะตะยังมีชีวิต เมื่อสำนักพิมพ์ต้องการตีพิมพ์ชุดเรื่องสั้นเหล่านี้เขาจะเป็นผู้คัดเลือกเรื่องให้เอง เรื่องสั้นเหล่านี้จึงเป็นที่ยอมรับโดยตัวผู้ประพันธ์ว่าเป็นเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ ส่วนชื่อของชุดเรื่องสั้นนี้ก็เช่นกัน มีการออกเสียงว่าควรจะเรียกงานประพันธ์ลักษณะนี้ว่าอย่างไร เนื่องจากตัวอักษรที่แปลว่า ฝ่ามือ ในภาษาญี่ปุ่นนั้นมีวิธีการอ่านหลายแบบ สามารถอ่านได้ว่า “ทะโนะฮิระ” และ “ทะนะโอะโคะโระ” การอ่านว่า “ทะโนะฮิระ” ก่อนข้างจะเป็นการอ่านอย่างสามัญ ในบทความนี้ผู้เขียนใช้วิธีการอ่านโดยอ้างอิงการอ่านของฮะเซงะวะ อิซึมิ นักวรรณคดีศึกษาผู้คร่ำหวอดกับวรรณกรรมของกะวะบะตะ ทะนะโอะโคะโระว่าไว้ในบทกวารเรื่อง “การศึกษาวรรณกรรม ทะนะโอะโคะโระ โนะ โหเซะทสึ” (Hasegawa Isumi, 1984, p.75) ในบทความนี้ฮะเซงะวะได้เริ่มต้นด้วยปัญหาการอ่านชื่อเรื่องว่ามีผู้อ่านแตกต่างกันไป ส่วนตัวเขาได้สอบถามกับกะวะบะตะแล้ว และกะวะบะตะต้องการเรียกว่า ทะนะโอะโคะโระ โนะ โหเซะทสึ นับเป็นการอ่านที่ค่อนข้างไม่ธรรมดา แต่เป็นเรื่องปกติของกะวะบะตะผู้มีวิถีเรียกชื่อนวนิยายของเขาให้ผิดแปลกไปจากการออกเสียงปกติในภาษาญี่ปุ่น นับเป็นลักษณะเฉพาะตัวอย่างหนึ่งของวรรณกรรมของกะวะบะตะ

จะเห็นได้ว่าเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือนี้กะวะบะตะเขียนขึ้นตั้งแต่เมื่อเขาอายุยี่สิบเศษจนกระทั่งเสียชีวิตด้วยวัยเจ็ดสิบสี่ (ตามการนับแบบญี่ปุ่น ซึ่งนับว่าอายุ ๑ ปีเมื่อเกิด) ในปี ค.ศ. ๑๙๒๒ ดังนั้นเนื้อเรื่องของเรื่องสั้นจำนวนมากนั้นจึงหลากหลาย เช่น เรื่องราวของสาวรุ่น เรื่องของโลกแห่งจินตนาการ เรื่องเกี่ยวกับญาณทิพย์และความทรงจำวัยเด็กของเขา เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เรื่องเกี่ยวกับโอโด ฮะทสึโยะ คนรักคนแรกของเขาคู่แฝงจนตลอดหัวใจเขาตลอดมา เรื่องเกี่ยวกับย่านละชะกุสะในกรุงโตเกียว เรื่องเกี่ยวกับแหลมฮิชิ เรื่องเกี่ยวกับความเจ็บป่วย เป็นต้น

กะวะบะตะกล่าวไว้ในบทส่งท้ายของหนังสือ “รวมเรื่องเลือกสรรแล้วโดยกะวะบะตะ ทะนะโอะโคะโระ” เล่มที่ ๑ ค.ศ. ๑๙๓๕ ของสำนักพิมพ์ไกโซ (Kaizou) ที่ใจความว่า งานจำนวนมากครั้งที่นำมาตีพิมพ์ใหม่นี้เขียนขึ้นในขณะที่เขามีอายุยี่สิบกว่าปี นักประพันธ์ส่วนใหญ่มักจะเขียนกลอนในสมัยที่พวกเขายังน้อย แต่สำหรับเขาแล้วเขาเขียนเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือแทนการเขียนกลอน อาจมีเรื่องบางเรื่องที่ไม่ค่อยดีนักเพราะบางครั้งก็ฝันเขียนหรือปล่อยอารมณ์ออกมามากเกินไป เมื่อคิดว่างานเหล่านี้จะต้องคงอยู่ในฐานะตัวอย่างงานของตัวเองตลอดไปแล้วก็รู้สึกไม่สบายใจ แต่ว่าสิ่งที่แน่นอนก็คือเขาสามารถรู้สึกได้ว่า สมัยที่อายุน้อยนั้นเขามีอารมณ์วิทูรโยชนในร่างของเขา ตลอดเวลาที่กะวะบะตะมีชีวิตอยู่เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือของเขาถูกรวบรวมตี

พิมพ์เป็นระยะๆ ชุดที่ได้รับความนิยมมากคือชุดแรก เป็นชุดที่รวมเรื่องของฮารุน ซึ่งเรื่อง "รองเท้าฤดูร้อน" ถูกรวมอยู่ในชุดนี้ด้วย ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. ๑๙๒๖ โดยสำนักพิมพ์กินเซโด (Kinseidou) ชื่อชุด ประดับอารมณ์ (คันโจโซโชะกุ / Kanjousoushoku) คุวะบะตะเป็นนักเขียนที่ยึดการเขียนเรื่องโดยให้ผู้หญิงเป็นตัวละครเกือบทั้งหมดของตัวเอกหญิงในนวนิยายของเขามีจิตใจและพฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายฮารุน ถึงแม้ว่าบางเรื่องจะไม่ได้เป็นฮารุน สิ่งนี้เองที่ทำให้ผู้ศึกษาวรรณกรรมของคุวะบะตะกล่าวว่าอิโต อะทสึโยะ ฮารุน้อยที่เขาหลงรักในสมัยเป็นหนุ่มยังมีอิทธิพลต่อการในการประพันธ์เรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิง อีกประการหนึ่งการเป็นเด็กกำพร้าตั้งแต่อายุน้อย ทำให้คุวะบะตะวาดภาพครอบครัวตลอดจนแม่ที่ไม่สมบูรณ์ เขายังค้นหาภาพอันสมบูรณ์ของสตรีเพศอยู่จนชั่วชีวิต เนื่องจากเป็นเกย์สัมพันธ์กับสิ่งเหล่านั้น การกล่าวว่าเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือจำนวนมากของเรื่องนี้ เป็นต้นกำเนิดของนวนิยายเรื่องยาวของคุวะบะตะภายหลังนั้นคงไม่เป็นการกล่าวที่เกินจริง เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือแต่ละเรื่องที่มีความยาวแตกต่างกัน แต่จะประกอบด้วยภาพบรรยายภาพของเรื่อง ภาพของตัวละครซึ่งตัดตอนออกมาเฉพาะส่วนที่ต้องการแสดงให้เห็น และเรื่องราวที่เกิดขึ้นชั่วขณะนั้น ซึ่งอาจแสดงโดยบทสนทนาของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านจินตนาการเรื่องราวส่วนที่ไม่ได้ปรากฏในเรื่องได้

ทั้งหมดนี้ล้วนแสดงด้วยโวหารที่งดงามและมีประสิทธิภาพในการสร้างภาพ จำนวนภาษาชนิดนี้คือเป้าหมายหลักของการณรงค์ของกลุ่มสัมพัทธ์ใหม่ คือเป็นการบรรยายจากแง่ของผู้มอง (Subjectivity) ในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า ชุกกันเทะชิ (Shukanteki) คือมองวัตถุเป้าหมายแล้วนึกคิดเอาในใจเอง คิดค้นเอาจากแง่ของผู้มอง เน้นเกี่ยวกับจิตใจของผู้มอง ซึ่งต่างจากการบรรยายแบบวัตถุนิยม ซึ่งเน้นสิ่งที่ถูกมอง (Objectivity) เพิ่งถึงในสิ่งที่พูดถึงโดยไม่นำความคิดส่วนตัวของผู้บรรยายเข้ามาปะปน ในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า ไซกกันเทะชิ (Kyakkanteki) กลุ่มสัมพัทธ์ใหม่ใช้การบรรยายแบบ ชุกกันเทะชิ เพราะเมื่อผู้อ่านวรรณกรรมอ่านเรื่องราวนั้น เขาจะได้สัมผัสถึงที่ได้รับการกระตุ้นจากมุมมองของนักประพันธ์ ได้รสชาติที่แปลกใหม่ที่ใช้ภาษาของธรรมดา ๆ

เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือของคุวะบะตะเปรียบเสมือนขนมเคียวส่วนของนวนิยายเรื่องยาวของเขา บางเรื่องเป็นเหมือนฉากหนึ่งในนวนิยาย ส่วนเรื่องที่มีเนื้อหากี่ยวกับชีวิตของเขาก็เหมือนกับฉากต่าง ๆ ที่ผ่านมาในอดีต เรื่องต่าง ๆ เหล่านั้นถึงแม้จะสั้นแต่ก็สมบูรณ์ในตัวราวกับกลอนบทหนึ่ง นักวรรณคดีอย่าง Donald Keene (1996, p.226) กล่าวถึงเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือของคุวะบะตะไว้ว่าถึงแม้เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือเหล่านี้จะสั้นมาก แต่เรื่องเหล่านี้ก็สามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนของงานประพันธ์ทั้งหมดของคุวะบะตะ สะท้อนให้เห็น

๓) เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือกับ กงดี (Conte)
ช่วงปลายของยุคไทโซ เป็นยุคทองของ
เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ มีนักประพันธ์โดยเฉพาะใน
กลุ่มสัมพันธมิตร เขียนเรื่องสั้นลักษณะนี้อย่างต่อเนื่อง
ก่อนหน้าที่จะมีการเรียกเรื่องสั้นที่สั้นมาชนิดนี้ว่า
เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ มีการวิพากษ์กันอย่างกว้างขวาง
ว่าควรจะมีงานประพันธ์ชนิดนี้ว่าอย่างไร ก่อน
ที่กระแสบะตะจะตกลงเรียกชื่อเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ
ของเขาว่า เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ(ทะนะโงะโคะโระ

ช่วงปลายของยุคไทโซ เป็นยุคทองของเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ มีนักประพันธ์โดยเฉพาะใน กลุ่มสามัคคีใหม่ เขียนเรื่องสั้นลักษณะนี้อย่างต่อเนื่อง ก่อนหน้าที่จะมีการเรียกเรื่องสั้นที่สั้นมาชชนิดนี้ว่า เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ มีการวิพากษ์กันอย่างกว้างขวาง ว่าควรจะนิยามงานประพันธ์ชนิดนี้ว่าอย่างไร ก่อนที่จะระบะระบะจะตกลงเรียกชื่อเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือของเขาว่า เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ(ทะนะโงะโคะโระ

ในเมื่อความหมายของ กงต์ ก่อนข้างกระจัดกระจายครอบคลุมเนื้อหาหลากหลายประเภทเช่นนี้ จึงเป็นการยากที่จะเรียกงานประพันธ์ชนิดเรื่องสั้นขนาดเล็กว่า กงต์ คงมีแค่ความยาวของเรื่องซึ่งจำกัดมากเท่านั้นที่เป็นลักษณะร่วมที่ชัดเจน มีการเรียกเรื่องสั้นขนาดเล็กละไปต่าง ๆ เช่น โอกะคะ สะบูโวะ เรียกว่า "นิยายยี่สิบบรรทัด" โอะคุระ จิน เรียกว่า "เรื่องที่เขียนลงบนฝ่ามือ" นะกะงะวะ โยะอิจิ

และคนโต โคะ เรียกว่า “นวนิยายสิบบรรทัด” เป็นต้น

กระวะบะตะให้ความสำคัญต่อการเรียกว่า “เรื่องที่เขียนลงบนฝ่ามือ” ในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ เพื่อนักประพันธ์ในกลุ่มอันคัตโหมได้เขียนเรื่องสั้นขนาดเล็กลงในวารสารยุคแห่งวรรณศิลป์ โคะใช้ชื่อว่า โซ เฮ็น โซ เซะ ทชิ (Shouhenshousetsu) ซึ่งหมายถึงเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ ตัวอักษร Shou ที่ใช้นี้เป็นตัวย่อเดียวกับตัวที่ออกเสียงว่า ทะนะโอะโคะโระ กระวะบะตะตัดสินใจเรียกงานประพันธ์ของตนด้วยความหมายนี้ด้วย เพียงแต่มีการออกเสียงที่แตกต่างออกไปเพื่อให้เรื่องสั้นขนาดเล็กลงของเขามีลักษณะเฉพาะตัว จึงได้ให้การออกเสียงว่า ทะนะโอะโคะโระ ย่อเป็นคำว่า โซเซทชิ (Shousetsu) ในภาษาญี่ปุ่นหมายถึงนวนิยาย

ในปี ค.ศ. ๑๙๒๖ กระวะบะตะได้แสดงทรรศนะของเขาเกี่ยวกับเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือไว้ในบทความเรื่อง “ยุคเฟื่องของเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ” (Kawabata Yasunari, 1926) มีใจความโดยสรุปว่า เขาไม่อยากจะใช้คำว่า comie เรียกเรื่องสั้นขนาด

ฝ่ามือ เพราะประการแรกเป็นภาษาต่างประเทศและเป็นศัพท์เฉพาะจะทำให้ผู้อ่านโดยทั่วไปไม่คุ้นเคย ประการที่สองเรื่องสั้นขนาดเล็กละก็ได้รับการพัฒนาต่อไป โดยมีลักษณะเฉพาะของผู้ญี่ปุ่น จึงควรใช้คำเรียกที่เป็นภาษาญี่ปุ่น กระวะบะตะอ้างถึงความคิดเห็นของ มุโตะ นะโอะจิ ซึ่งกล่าวไว้ว่ามุมมองแบบเสียดสีสังคมหรือตัวมนุษย์นั้นปรากฏมาตั้งแต่สมัยโบราณ ตั้งแต่ในวรรณกรรมในราชสำนักยุคเฮอัน * จวบจนเรื่องสั้นๆ ที่มีเนื้อหาประหลาดประชันมนุษย์แบบข้างเขวก็มักเขียนเรื่องนาม อิชะวะ โซกะซุ ในสมัยเอโดะ ** ดังนั้นเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือจึงมีสิ่งใหม่นักเหมือนมองย้อนไปในประวัติศาสตร์คติญี่ปุ่น กระวะบะตะยังยกตัวอย่างลักษณะเรื่องกรอวของผู้ญี่ปุ่น ซึ่งมีมาตั้งแต่โบราณคือ ะกะ ทชิใช้คำ ๕ บรรทัดรวม ๑๑ คำ แบ่งเป็น ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ และโคลงโอคุ ซึ่งมีจำนวน ๑๑ คำแบ่งเป็น ๕ ๕ ๕ ชาวญี่ปุ่นรู้จักบทกวีเหล่านี้มานาน เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือก็มีลักษณะคล้ายสิ่งเหล่านี้ จึงไม่จำเป็นที่จะต้องใช้คำว่า กงต์ ซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศมาจำแนกประเภทของเรื่องสั้นชนิดนี้

มูกาเอะดะ (ค.ศ. ๑๙๔-๑๙๙๒) เป็นบุตรของของสิ่งปัดฝนธรรมชาติญี่ปุ่นเนื่องจากบ้านเมืองอยู่ในความสงบเป็นเวลาประมาณราว ๔๐๐ ปี เป็นยุคที่วรรณกรรมในราชสำนักเจริญยิ่งที่สุด

** มูกาเอะดะ (ค.ศ. ๑๖๐๓-๑๙๖๘) ย้ายถิ่นที่อยู่จากการปกครองมาอยู่ที่โตเกียวในปัจจุบันมีการพัฒนาการค้าขึ้นที่นั่น ศิลปะวัฒนธรรมสมัยเอโดะมีความหลากหลายมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมของสามัญชน ศิลปะนี้ได้เป็นของราชสำนักและชนชั้นนักบวชแต่ฝ่ายเดียวอีกต่อไป

รองเท้าฤดูร้อน (Natsu no Kutsu)

จินตนาการ เขาต้องการเขียนถึงความปรารถนา
อิสรภาพ และการปลดปล่อยจากกรอบครีว

โวหาร

รองเท้าฤดูร้อนตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสาร
“บุนโชโอไร” (Bunshouourai) ฉบับเดือนมีนาคม
ค.ศ. ๑๙๒๖ โดยครั้งแรกนั้นมีชื่อเรียกว่า “รองเท้า
ขาว” ต่อมาได้ถูกรวบรวมเข้ากับเรื่องสั้นอื่น ๆ ตี
พิมพ์ในชุด รวมเรื่องสั้น ประดับอารมณ์
(Kanjousoushoku) ในเดือนมิถุนายนปีเดียวกัน
โดยสำนักพิมพ์คินเซโด (Kinseidou) ดังได้กล่าวถึง
แล้วข้างต้น เป็นหนึ่งในบรรดาเรื่องสั้นขนาดฝ่ามือ
ของกะวะบะตะ ซึ่งเขียนขึ้นในยุคที่เขาสังกัดอยู่ใน
กลุ่มดัมผัสใหม่ ทะนะกะ มิซึโฮะ (Tanaka
Mizuho, 1977, p.33) ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง
“รองเท้าฤดูร้อน” อ้างอิงบทส่งท้ายที่กะวะบะตะ
เขียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า เรื่องนี้เขียนขึ้นขณะที่กะวะ
บะตะได้พักอยู่ที่แหลมอิชิโนะวาทานานะและลงวันที่
ท้ายเรื่องอ่านทว่ากม ไทโช ๑๕ (ค.ศ. ๑๙๒๕) ความ
ยาวของเรื่องคือ ๕ หน้ากระดาษครึ่ง ของกระดาษ
ที่บรรณกิจอักษรได้แผ่นละ ๔๐๐ ตัวอักษร
กะวะบะตะ (Kawabata Yasunari, 1950) เคย
กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องนี้ไว้ในบทส่งท้ายของ
หนังสือชุดรวมวรรณกรรมของเขาว่า เขาเคยเห็น
เด็ก ๆ ของห้อยโหนอยู่ท้ายรถม้าจึงอยากเขียนเรื่องที่
มีภาพนี้ ทั้งคันโซกันขับริดม้าและเด็กหญิงจากโรง
เรียนดัดสันดานเป็นตัวละครที่เขาเขียนขึ้นจาก

เรื่องรองเท้าฤดูร้อนเป็นเรื่องหนึ่งที่กะวะบะ
ตะใช้โวหารแบบซิงคังคะคุนะ (กลุ่มดัมผัสใหม่)
ฉากของเรื่องมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดด้วยจังหวะ
ของรถม้า บทสนทนาสั้น ๆ กินความหมายกว้าง มี
การพรรณนาบุคลิกของตัวละครที่ทำให้ผู้อ่าน
จับตาดูการภาวิรวมของตัวละครได้ เช่น คันโซ
กันขับริดม้า “รักม้าเป็นยิ่งนัก” เด็ก ๆ ในเมืองนี้
นอกจากจะยกให้รถม้าของคันโซเป็นที่หนึ่งแล้ว ยัง
ขยาคันโซเป็นอันดับหนึ่งอีกด้วย ในด้านของเล็ก
หญิงก็เช่นกัน ก่อนที่ผู้อ่านจะได้รับรู้ว่าเด็กคนนีมา
จากโรงเรียนดัดสันดานในตอนจบของเรื่อง มีการ
บรรยายลักษณะของเด็กหญิงไว้ว่า “เด็กหญิงอยู่ใน
ชุดสีชมพู ดูง่าย่นลงไปถึงข้อเท้าเสียแล้ว เธอไม่
ได้ใส่รองเท้า” ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่าเด็กหญิง
แถมแดงเรื่อผู้นี้มิได้เป็นเด็กหญิงธรรมดา เธอมี
พฤติกรรมที่โจดโศน ห้อยโหนท้ายรถม้า แต่เธออยู่
ในชุดสีชมพูน่ารักสมเป็นเด็กหญิง เมื่อมองท่าลงไป
อีกจะเห็นดูง่าย่นไม่เป็นระเบียบ และเธอยังไม่ได้
ใส่รองเท้าอีก ถึงตอนนี้ผู้อ่านทว่ากภาพเด็กหัวดีที่
ไม่เอาใจใส่ตัวเองขึ้นมา

ประโยคสำคัญที่สุดในเรื่องนี้ที่แสดงการใช้
โวหารแบบ ดุคันเทชิ หรือคิดฝันเอาจากแง่ของผู้
มอง (Subjectivity) อันเป็นเอกลักษณ์ของ กลุ่ม
ตัวพิมพ์ใหม่ คือ “รองเท้าสีขาวคู่หนึ่งที่ค้างค้ำอยู่บน
กลางพวงแหวนหิ้ง” ตะวะระตะมิได้บรรยายว่า รอง
เท้าสีขาวคู่หนึ่งยาวลอคกไม่สีขาวที่ค้างค้ำอยู่บน แต่
ทว่า รองเท้าคู่หนึ่งนั้นค้างค้ำอยู่บนอยู่จริง ๆ ใน
สายตาของผู้มอง และนี่คือโวหารอันเป็นลักษณะ
เฉพาะของกลุ่มตัวพิมพ์ใหม่

ยะเซบิ

ประเด็นหลักของเรื่องนี้ได้แก่ความงามแบบ
ไร้การปรุงแต่ง (unpolished beauty) ซึ่งในภาษา
ญี่ปุ่นเรียกว่า ยะเซบิ (yasebi) ในเรื่องจะเห็นได้ว่า
เด็กหญิงมีใบหน้านั้นงดงาม จนคนเฒ่าเห็นครั้งแรก
ใจว่าเป็นลูกผู้ดีมาพักตากอากาศที่ริมทะเล แต่
พฤติกรรมของเธอสอดคล้องกับใบหน้านั้นอย่างยิ่ง
การมีสีใจผมหัน เครื่องแต่งกาย ลากกระโปรงที่
โหนอยู่ท้ายรถม้า และไม้สวองเก้ทำให้ใบพัดเจ็บ
เหล่านี้แสดงถึงความต้องการทำความงามปราณีตา
ของคนของเด็กหญิง อยากรอกไปทีไร ๆ กับรถม้า
ไม่ใช่โลกภายนอกใด ๆ ไม่ใช่ใจกับความเจ็บปวดที่ได้
รับ นี่ก็คือความเดิเล็ก็ของจิตใจของเด็กหญิง คือ
ยะเซบิ ที่ตะวะระตะมิต้องการสื่อถึงผู้อ่าน บางครั้ง
การฉีกกฎเกณฑ์ก็มีความงามปะปนอยู่ ตามธรรมชาติ

ชาติของมนุษย์ที่ไม่ต้องการอยู่ในกรอบตลอดเวลา

ชิบุควะ เกียวได้เขียนไว้ในบทความเรื่อง
“ตะวะระโตะโระโซเซะเทชิ” ว่า “การสรุปเอาอย่าง
ง่าย ๆ ว่าพื้นฐานวรรณคดีความงามของเขา (ตะ
วะระตะระ ตะสึนะริ) เป็นในเชิงลัทธิทำลาย (nihilism)
นั้นไม่ถูกต้อง สำหรับข้าพเจ้าแล้วคิดว่าพื้นฐานของ
วรรณคดีความงามของเขา มีกระแสของความ
ปรารถนาสู่อิสรภาพอันมีรูปแบบที่ละเอียดลอออยู่”
(Shibukawa Gyo, 1957, p.40)

อาศัยแนวความคิดของชิบุควะนี้ เรา
สามารถเข้าใจได้ว่าการสร้างตัวละครที่มีอุปนิสัย
เช่นเด็กหญิงในเรื่องนี้ เกี่ยวข้องกับวรรณคดี
อิสรภาพ ของตะวะระตะระ ภายในร่างของเด็กหญิง
ผู้นี้ก็มีตะวะระตะระแฝงอยู่ด้วย ถ้าพิจารณาแล้ว
ตัวละครหญิงส่วนใหญ่ในนวนิยายหลาย ๆ เรื่อง
ของตะวะระตะระก็มีลักษณะเช่นนี้ นอกจากนี้
ชิบุควะยังได้ยกตัวอย่างกลุ่มของเรื่องสั้นขนาดฝ่า
มือที่มีเนื้อหาประเภทเดียวกับรองเท้าคู่ที่ร้อน คือ
การหลุดพ้นจากพันธนาการของครอบครัว เช่น
“บ้านเกิด” (โคเคียว / Kokyō) “ครอบครัว”
(กะเท / Katei) “เด็กบ้านนอก” (ริคอนโกะ /
Rikonoko) “ทะเล” (อุมิ / Umi) “ปลาทองบน
ลาดฟ้า” (โอะคุโจโนะกิงเงียว / Okujō no
Kingyō) “อัสนาวิ” (บาบิจิน / Babijin) เป็นต้น
สรุปความได้ว่า ตะวะระตะระได้มองเห็นความปิติใน
การเป็นอิสระของมนุษย์เมื่อหลุดพ้นพันธนาการ

เพราะในโลกของความเป็นจริงมนุษย์ต้องดิ้นรนไปตามคลื่นแห่งวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม จนลืมความต้องการของตนเอง สิ่งที่เหมาะสมคือการกลับไปสู่นิสัยที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ กระบวนการนี้จะสื่อถึงความโศกเศร้าที่จะได้โอดแค้นอย่างเป็นอิสระของมนุษย์ผ่านกลุ่มเรื่องสั้นเหล่านี้

อันที่จริงกระบวนการนี้จะต้องการสื่อว่าในจิตใจของพวกเราทุกคนก็มีความปรารถนาอย่างลึกซึ้งอยู่ที่นี่ซ่อนเร้นอยู่และรอวันที่รณวิถีจะผ่าเผย

ฉาก

ฉากของเรื่องนี้ได้แก่หมอนอฮิซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดชิซึโอกะ (Shizuoka - Ken) เป็นสถานที่ตากอากาศซึ่งอยู่ไม่ห่างจากโตเกียว ยังเป็นธรรมชาติอยู่มาก สมัยที่กระวะบะตะไปเที่ยวคนเดียวเป็นครั้งแรก เมื่อย้ายจากโอซากาเข้ามาเรียนมัธยมปลายที่โตเกียว เขาต้องเผชิญกับความยากจน ขาดแคลน และปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับสถานที่ใหม่ สังคมใหม่ และผู้คนรอบข้าง เขาเป็นเด็กหนุ่มผู้เดียวดายในเมืองทอวู วันหนึ่งเขาได้เดินทางไปหมอนอฮิเป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๘ ขณะนั้นเขามีอายุ ๒๐ ปี เขาประทับใจทัศนียภาพของที่นี่นึ่งยิ่งไปกว่านั้นยังได้พบกับคณะละครเร่ ซึ่งเขานำมาเป็นต้นแบบของตัวละครในเรื่อง นางระบำอฮิ ซึ่งเขียนขึ้นภายหลัง เป็นเรื่องราวของนักเรียนหนุ่มผู้

เดียวดาย เดินทางไปที่วัดตามลำพังที่หมอนอฮิ และได้พบกับคณะละครเร่ เขาได้สัมผัสกับความเอื้ออาทรของเพื่อนมนุษย์ ประทับใจกับความงาม และความไร้เดียงสาของสาวน้อยนางรำที่มีอายุน้อยที่สุด การที่เขาบังเอิญได้ยินคำชมว่าเขาคือคนดี โดยสาวน้อยนางรำกับที่สาว อีกทั้งอุปนิสัยว่าเรื่องเปิดเผยของสาวน้อยนางรำ และความจริงใจของครอบครัวคณะละครเร่ ทำให้เขาค่อย ๆ เปิดหน้าต่างโลกของตัวเองเชื่อมต่อกับโลกภายนอก ทวนิยายเรื่องนี้ได้รับการยกย่องในด้านความหมกมุ่นจดจ่อของเนื้อเรื่อง และถ้อยคำที่งดงาม ได้ถูกนำมาบรรจลงในตำราเรียนวิชาภาษาประจำชาติ เพื่อให้เยาวชนรุ่นต่อไปได้สัมผัสกับคุณค่าของวรรณกรรมของตน

กระวะบะตะยังเขียนนวนิยายอีกหลายเรื่องที่ใช้หมอนอฮิเป็นฉาก ฉะนั้นได้ว่าสถานที่แห่งนี้มีความหมายลึกซึ้งต่อเขา เรื่องราวของ รองเท้าฤดูร้อน นี้ก็เกิดขึ้นที่หมอนอฮิเช่นกัน หลังจากที่ได้อ่านแล้วข้างต้น การเขียนเกี่ยวกับรณวิถี ส่วนหนึ่งวิเคราะห์ได้ว่า มันเป็นสัตว์ที่งดงามแต่มีปีกยาก ต้องใช้จิตวิทยามากเพื่อที่จะเข้าถึงจิตใจของม้า และม้าป่าเป็นตัวแทนของความงามที่ไร้การขัดเกลา อิสระภาพ ซึ่งก็คือ ยะเรบิ ความงามชนิดนี้มีอยู่ในเด็กหญิงตัวเอกของเรื่องด้วย ในเรื่องมีการเคลื่อนไหวของม้าตลอด แสดงความไม่หยุดนิ่งในหัวใจของเด็กหญิง ทั้ง ๆ ที่ตนเองถูกจำกัดอยู่ในกรอบของโรงเรียนคัดค้านค้าน

เลือดสีแดงที่ไหลออกมาเป็นนิจงทำ บ่งบอกถึงชีวิตที่ถูกรู้ในตัวของเด็กหญิงผู้นี้ การที่ต้องมาอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เข้มงวดของโรงเรียนคัดค้านค้าน ไม่ได้รู้ว่ามีชีวิตชีวาในจิตใจของเธอ เมื่อได้ออกมานอกกำแพงของโรงเรียน (ซึ่งเข้าใจได้ว่าคงแอบหนีออกมา) หัวใจก็พองโตกับอิสระภาพที่ได้รับจนเธอไม่รู้ถึงถึงความเจ็บปวดที่ต้องวิ่งโดยไม่ไ้ร่องเท้า เลือดที่แสดงถึงชีวิตหรือ ความมีชีวิตชีวา ซึ่งขณะนี้ควบคุมไม่อยู่แล้ว จึงได้ไหลออกมาจนถูกเท้าถูกย้อมเป็นสีแดง

ความขัดแย้ง

ในศิลปะหลายแขนงของญี่ปุ่นมีสัญลักษณ์แสดงให้ท่านถึงฤดูกาลขณะที่เรื่องราวที่เกิดขึ้น เช่น ใบไม้ที่ร่วงจากกิ่งถึงเสียงจักจั่น ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นฤดูร้อน เครื่องปั้นดินเผาที่มีลวดลายดอกท้อ ดอกซากุระในฤดูหนาว ก็โมโนซึ่งกลายเป็นลวดลายใบไม้สีแดง สีเข้ม แสดงถึงฤดูใบไม้ร่วง ลวดลายพระจันทร์เต็มดวงกับคัมภีร์บนเครื่องปั้นก็บ่งบอกถึงฤดูใบไม้ร่วง เป็นต้น ชาวญี่ปุ่นผูกพันอย่างลึกซึ้งกับความงามของฤดูกาลทั้งสี่ และดำเนินชีวิตอย่างมีสุนทรียะสอดคล้องกับฤดูกาล ในงานประพันธ์ก็เช่นกัน ย่อมมีการแสดงนัยของฤดูในเรื่องอย่างแน่นอนไม่ว่าจะ

เป็นโคลงโอคุ หรือซอนวะกะซึ่งมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน แม้ในการเขียนจดหมายในปัจจุบันก็ถือเป็นระเบียบที่จะกล่าวถึงฤดูกาลก่อนเข้าเนื้อความของจดหมาย นับเป็นลักษณะเฉพาะของการเขียนจดหมายของชาวญี่ปุ่นที่น่าชื่นชม

เรื่องสั้นนี้ก็เช่นกัน ชื่อเรื่องคือ ร่องเท้าฤดูร้อน แต่เปิดเรื่องด้วยการสนทนาเรื่องส้มซึ่งเป็นผลิตผลในฤดูหนาว ขณะกำลังทำให้เกิดปมปัญหาขึ้นในใจของผู้อ่านตั้งแต่แรก สำหรับชาวญี่ปุ่นแล้ว เมื่อพูดถึงร่องเท้าที่เดินในฤดูร้อน จะนึกถึงร่องเท้าสีขาวคังริคิหรือเค็ม แต่ชื่อเรื่องเค็มคงธรรมดาเกินไป กระวะบะคะจึงเปลี่ยนชื่อให้เป็น ร่องเท้าฤดูร้อน

เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นฤดูหนาวซึ่งเป็นฤดูที่แห้งแล้ง ทั้งบรรยากาศ ทั้งนิยายเรามีได้สดชื่นมีชีวิตชีวาเช่นฤดูกาลอื่น ขณะที่เหตุการณ์ในเรื่องดำเนินไปไม่มีภาพพรรณนาทัศนียภาพของแหลมอิชิโนฤดูหนาวเลย จนกระทั่งในตอนท้ายสุดที่ผู้อ่านได้เห็นร่องเท้าขาวกลางพงหญ้าแห้ง จุดนี้ก็เป็นจุดที่มีการพรรณนางคงามที่สุดของเรื่อง บ่งบอกถึงความขัดแย้งของฤดูร้อนที่สดชื่นเต็มไปด้วยชีวิตชีวา ซึ่งซ่อนอยู่ในร่องเท้าสีขาวกุ่มน้อยนั้น กับกอหญ้าแห้งตัวแทนของฤดูหนาวที่ไร้ชีวิต เด็กหญิงบอกกับคันโซในตอนท้ายว่า เธอมาที่นี่ ก็ถูกส่งตัวมาที่โรงเรียนคัดค้านค้านแห่งนี้ตอนฤดูร้อน จิตใจของเด็กหญิงผู้นี้จะสดชื่นอย่างฤดูร้อนตลอดไปไม่ว่าฤดูกาลรอบตัวเธอจะเปลี่ยนแปรไปอย่างไร แม้ว่าจะถูกกักกันในโรง

เรียนคัดค้านงานซึ่งแห้งแล้งไร้วิญญาณราวหญาที่
คายแล้วและเยือกเย็นราวลมในฤดูหนาว แต่เด็กหญิง
ผู้นี้ยังคงรักษาวิญญาณแห่งอิสรภาพในใจของเธอเอา
ไว้ได้ เมื่อได้สัมผัสรสชาติของสิ่งนี้หัวใจของเธอ
ย่อมพองโตด้วยความสุขราวกับรวงเก๋าสีขาวนุ่มนวลที่
กำลังกลีบบานอยู่กลางพงพนผืนทุ่ง

ตัวละคร

ในเรื่องนี้ตัวละครทั้งคันโซและเด็กหญิง
เปลี่ยนพฤติกรรมชั่วคราวดมแรงกระแทกจากอีกฝ่าย
หนึ่ง เรื่องเปิดฉากโดยการเฝ้านิสัยของคันโซ คันโซ
เป็นผู้ซึ่ง “รักน้ำเป็นยิ่งนัก” ไม่เคยยอมปล่อยให้เด็ก
คนใดห้อยโหนอยู่ท้ายรถโดยไม่ได้เข้าไปจัดการลง
โทษด้วยการเขกศีรษะ จนกระทั่งเด็กในเมืองนี้
“ขยาดคันโซเป็นอันดับหนึ่ง” ผู้อ่านจะเห็นภาพของ
ลุงจิ๋วอยู่เบื้องหลังคันโซคันโซผู้นี้จึง
ยอมอนุญาตให้เด็กหญิงขึ้นมาขี่ในรถม้า ประการ
แรกเด็กคนนี้ไม่เหมือนคนอื่น เธอทำให้เขาต้อง
กระโดดลงหลายครั้งอย่างคว่ำหน้าแล้ว ประการที่
สองเธอไม่อดทนความพยายามที่จะห้อยโหนอยู่ท้าย
รถม้า แม้ว่าจะไม่ได้ใช้รองเท้า ต้องกระโดดขึ้น
กระโดดลงจรถม้า บางครั้งก็ต้องลงไปวิ่งอยู่ข้างทาง
ทั้ง ๆ ที่เธอออกมาเป็นอนาถาทำอาชีพรับตังค์ เธอยัง
ไม่อดทน เหตุนี้เองคันโซจึงต้องพาเธอหนีความเคียด
แค้นของเธอ ยอมให้ขึ้นมาขี่ ขากลับเมื่อเขาจะรับ

เด็กหญิงขึ้นมาขี่อีก เธอขอเกาะไปท้ายรถเพราะไม่
ชอบนั่งข้างใน ในเรื่องมิได้บรรยายว่าคันโซตกลงว่า
อย่างไร แต่สันนิษฐานได้ว่ายอมให้เกาะไปท้ายรถ
ตามที่เด็กหญิงต้องการ คันโซซึ่งเป็นคนเจ้าระเบียบ
ต้องให้หัวใจปราดเปรี้ยวเค็ดเคียวที่ไขว่คว้าอิสรภาพ
ของเด็กหญิง

เด็กหญิงก็เปลี่ยนพฤติกรรมเช่นกัน ในเรื่อง
มีการบรรยายที่แสดงให้เห็นความเค็ดเคียวของเธอ
อยู่ตลอดเรื่อง คือการไม่อดทนความพยายามที่จะ
ห้อยโหนท้ายรถม้าของคันโซให้ได้ เธอต้องเหน็ด
เหนื่อยจากการกระโดดขึ้นลง ต้องเสี่ยงกับการพัด
ตกขณะรถม้าวิ่งไป ทำให้ต้องเจ็บปวดจากการวิ่งไป
ตามทางโดยปราศจากรองเท้า เมื่ออยู่ในสภาพนอน
แฉก แต่นัยยะของเธอถึงเป็นประกายดังที่บรรยาย
ไว้ เธอเห็นว่าเธอควรปราศจากอิสรภาพ แต่
เพราะเหตุใดเมื่อได้รับการเชื้อเชิญอย่างเป็นมิตรจาก
คันโซให้ขึ้นมาขี่ข้างในรถ เธอจึง “นั่งกอดกน นิ่ง
เงียบด้วยความอาย สีหน้าที่บ่งบอกความมั่นใจเมื่อ
ครู่ของเธอเลือนหายไป” วิเคราะห์ได้ว่าเด็กหญิงผู้นี้
ซึ่งถูกส่งตัวมาอยู่โรงเรียนคัดค้านคาน คงเคยก่อ
ความวุ่นวายมาแล้วในสังคมที่เธอเคยอยู่ จนกระทั่ง
เกินความสามารถในการอบรมของผู้ปกครอง เธอจึง
ต้องมาอยู่ที่นี่ เธอเป็นผู้ถูกกีดกันออกจากสังคมเดิม
และเป็นผู้ที่ไม่พึงปรารถนาสำหรับที่นั่นแล้ว เด็ก
หญิงเคยไม่ได้รับความรักความเอาใจใส่อย่างเพียงพอ
หรืออย่างถูกต้อง แน่แน่นอนว่าเธอขาดความรัก

ต่อเพื่อนมนุษย์ไปเสียแล้ว แต่แล้วรู้ ๆ เธอก็ได้รับความปรารถนาจากคนแปลกหน้าอย่างกะทันหัน เด็กหญิงไม่เคยได้รับสิ่งเหล่านี้อย่างจริงจัง จึงทั้งไว้วางใจและสงสัยในความเมตตาเช่นนั้น เมื่อได้รับเกินคาดคิดก็ได้รับอนุญาตให้นั่งข้างใน เธอจึงก้อนเงินที่จะรับโมคริจิตนั้นโดยง่าย และกลับรู้สึกอึดอัด ต่อมาขณะที่รถม้ากลับจากท่าเรือและเธอก็วิ่งไล่รถม้าอยู่ เธอเข้าใจแล้วว่าความเมตตาของคันโซที่มีให้เธอ นั้นเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ใจ เมื่อเธอไม่มีความระแวงสงสัยต่อเขา เธอจึงกล้าขอโทษข้างท้ายรถและกลับเป็นตัวของตัวเองอีกครั้ง

สรุป

เรื่องรอมทำบุญนั้นสื่อถึงความงามของหัวใจที่เป็นอิสระ แสดงให้เห็นว่ามนุษย์กลับมีชีวิตชีวาทันทีเมื่อปลดปล่อยพันธนาการออกจากตัว

*****

ได้ และกลับคืนสู่สภาพของความเป็นมนุษย์ ความปรารถนาที่ถูกไขนอยู่ในจิตใจราวแตกผ้าของฤดูร้อนถูกซ่อนอยู่ในจิตใจของคนเราเสมอแม้ในฤดูหนาวที่เย็นเฉียบ และกระวะระตะคิดว่าสิ่งนี้คือความงาม

กระวะระตะเขียนเรื่องนี้ขณะที่เขาเป็นนักประพันธ์หน้าใหม่ ยังไม่ได้รับการยอมรับ จำนวนโวหารที่ใช้แตกต่างไปจากการวรรณกรรมเรื่องยิ่งใหญ่จำนวนมากที่เขียนขึ้นภายหลัง แต่เรื่องสั้นในยุคแรก ๆ เป็นจุดเริ่มต้นของเส้นทางชีวิตนักเขียนของเขาที่ไม่อาจตะเยยได้ เรื่องสั้นขนาดฝ่ามือเป็นที่รวมของแนวคิด วิธีการประพันธ์ และเนื้อหาที่เขานิยมใช้ในการประพันธ์ ดังที่มิชิเมะ ยุคิโอะกล่าวไว้ เป็นสิ่งที่กระวะระตะบันทึกไว้ขณะที่เขาเริ่มเป็นนักเขียน ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นวรรณกรรมเรื่องยาวที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับอีกหลายเรื่อง ดังที่ปรากฏแก่สายตาของนักอ่านวรรณคดีญี่ปุ่นทั่วโลก

REFERENCES

- Hasegawa, Izumi. (1984). *Tanagokoro no Shousetsu Ron*. In *Kawabata Bungaku no Kikou*. Tokyo: Kyouikushuppan.
- Kawabata, Yasunari. (1950). *Juurokukanbon Zenshuu 11*. Tokyo: Shinchousha.
- _____. (1927) *Shouhenshousetsu Nitsuite*. In *Sousakujidai*.
- _____. (1926) *Shouhenshousetsu no Ryuukou*. In *Bungeishunjuu*.
- _____. (1925) *Shouhenshousetsu no Shinkeiko*. In *Bungeinihon*, 6.
- _____. *Tanagokoro no Shousetsu*, (1993). Tokyo: Shinchousha. (First edition 1971).
- Keene, Donald. (1996). *Nihonbungaku no Rekishi 13*. (Takao Tokuoka translated from Dawn to the West, Japanese Literature of the Modern Era. Tokyo: Chuokukoronsha. (Original work published 1984, New York: Holt, Richard and Winston.)
- Mishima, Yukio. (1949). *Kawabata Yasunari Ron-Bumpou, Sakuhin nitsuite*. In *Kindaibungaku*, 1.
- Shibukawa, Gyo. (1957). *Tanagokoro no Shousetsu*. In *Kaishaku to Kanshou*, 2.
- Tanaka, Mizuho. (1977). *Natsu no Kutsu*. In *Kawabata Yasunari Kenkyuusoushou 2*. Tokyo: Kyouikushuppansentaa.

*****